

Малетова О. С.,

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових
дисциплін та судочинства
Сумського державного університету*

Уткіна М. С.,

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін та судочинства
Сумського державного університету*

Крамаренко О. А.,

*аспірантка кафедри управління,
керівник центру забезпечення якості науки
Сумського державного університету*

СПРИЯННЯ ПРОЗОРОСТІ: РОЛЬ ВІДКРИТОЇ НАУКИ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В АКАДЕМІЧНИХ І НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВАХ¹

Анотація. У цій статті досліджується потенціал відкритої науки як інструменту протидії корупції в академічних і науково-дослідних установах. Автори представляють відкриту науку як комплексний підхід до наукової діяльності, заснований на принципах прозорості, доступності та співпраці. Актуальність цього дослідження підкреслюється глобальними трансформаціями, що відбуваються в науковому ландшафті, і зростаючою потребою забезпечити цілісність академічних процесів.

У статті розглядаються різні визначення відкритої науки, її ключові елементи та роль у світовій спільноті, зокрема під час кризових ситуацій. Автори наголошують на важливості відкритого доступу до наукових даних та швидкого обміну знаннями для вирішення глобальних викликів. Особливу увагу приділено потенціалу відкритої науки для відродження наукової системи України. У цьому контексті відкрита наука розглядається як рушійна сила для розвитку нової наукової культури, заснованої на академічній доброчесності та співпраці, яка є важливою для подолання викликів, з якими стикається українська дослідницька спільнота.

Наукова корупція розглядається як серйозна загроза інтелектуальному потенціалу нації та соціальному порядку. Автори підкреслюють відсутність статистичних даних про корупцію в науковому секторі України та наголошують на необхідності інтеграції принципів відкритої науки в антикорупційні заходи країни. Стаття висвітлює різні форми наукової корупції, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та купівлю авторства в наукових публікаціях.

У статті пропонується п'ять ключових стратегій інтеграції принципів відкритої науки в антикорупційні практи-

тики: створення прозорої методології дослідження, що включає публікацію детальних описів методів та розміщення первинних даних у відкритих репозиторіях; посилення нагляду через відкриту експертну перевірку, включаючи публікацію рецензій разом зі статтями та залучення широкого кола експертів; демократизація знань через відкритий доступ, що передбачає публікацію в журналах відкритого доступу та створення інституційних репозитаріїв; підвищення відтворюваності та перевірки результатів досліджень, що є особливо важливим в контексті використання великих баз даних та штучного інтелекту; сприяння етичним дослідницьким практикам, включаючи розробку етичних кодексів та механізмів для повідомлення про неетичні практики.

Кожна з цих стратегій детально проаналізована з акцентом на їхній потенціал для зменшення наукової корупції та покращення якості досліджень. Автори також розглядають проблеми впровадження цих стратегій, зокрема, складнощі з забезпеченням якісного рецензування та необхідність зміни усталених практик в науковому середовищі.

Робиться висновок, що наукова корупція, яка проявляється в псевдонаукових роботах і сумнівному авторстві, становить серйозну загрозу інтелектуальному потенціалу нації та суспільному ладу. Впровадження принципів відкритої науки може значно модернізувати наукову систему України, сприяючи розвитку нової культури, заснованої на академічній доброчесності та співпраці. Ці заходи створюють середовище, де наукова корупція стає менш можливою та більш ризикованою, підвищуючи загальну якість досліджень та довіру до наукового процесу.

Ключові слова: відкрита наука, корупція, академічна доброчесність, Україна, антикорупційні стратегії, прозорість, наукова етика.

Постановка проблеми. У контексті глобальних трансформацій у науковому ландшафті та зростаючої потреби забезпечити цілісність академічних процесів парадигма відкритої

¹ Робота виконана в рамках проєктів 101126485 – PIPRRRIBEU – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH «Захист прав інтелектуальної власності дослідників та наукових установ в Україні: найкращі практики ЄС» «Корупція в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови: оптимальна модель протидії» (номер державної реєстрації 0124U000556).

науки постає як потенційно потужним інструментом у протидії корупції в освітніх та дослідницьких установах. Ця парадигма сприяє прозорості, підзвітності та доступності наукових знань, тим самим допомагаючи пом'якшити ризики неетичної поведінки, наприклад маніпуляції даними або конфлікту інтересів, які можуть відбуватися за зачиненими дверима. Актуальність дослідження цього питання зумовлена не лише гострою потребою подолання корупції в академічному середовищі, а й необхідністю переосмислення традиційних підходів до організації наукової роботи в епоху цифровізації та глобалізації.

Оскільки наукові кола стають все більш взаємопов'язаними та залежними від цифрових інструментів, відкрита наука сприяє тіснішій співпраці, експертній оцінці та обміну даними через кордони, що ускладнює непомітне процвітання корупції. Крім того, саме відкрита наука заохочує прийняття етичних стандартів і найкращих практик, які виходять за межі національних кордонів, створюючи більш єдину та прозору глобальну наукову спільноту. У цьому сенсі відкрита наука є не лише основою для підвищення ефективності досліджень та інновацій, але й стратегічним антикорупційним компонентом, що сприяє розвитку культури відкритості та підзвітності, які можуть значно покращити управління академічними та дослідницькими установами.

Стан дослідження. Питання відкритої науки досліджували такі вчені як А. Медче, К. Мартінес-Фуентес, К. Багбі, Е. Ельшан, К. Мерфі, О. Сербін, Р. Рамачандран, Р. Вісенте-Саез, Т. Ярошенко, О. Ярошенко, Ю. Г. Носенко. А протидія корупції в цілому та протидія академічній корупції були предметом наукового інтересу таких вчених, як В. Гура, Р. Лейтхарт, А. Селіванов, Г. Камачо та інші. Водночас дослідження яке б вивчало саме перспективу імплементації принципів відкритої науки для протидії корупції здійснено не було.

Мета статті є дослідити, як практики відкритої науки можуть бути використані як ефективні інструменти для протидії корупції в академічних і дослідницьких установах. Вона спрямована на аналіз потенціалу відкритої науки для сприяння прозорості, підзвітності та доброчесності в наукових дослідженнях і академічних процесах, тим самим сприяючи антикорупційним зусиллям.

Виклад основного матеріалу. Базисом наукового дослідження є глибоке вивчення понятійно-категоріального апарату. Термін «відкрита наука» почав з'являтися на початку 2000-х років під різними назвами, такими як «цифрова наука», «наука 2.0», «е-наука». Однак саме «відкрита наука» поступово закріпила свої позиції у документах програми ЄС «Горизонт 2020», починаючи з 2015 року, як узагальнюючий термін, що використовується для позначення різних змін у доступності, поширенні та відтворенні наукових знань [1, с. 279].

Не зважаючи на те, що відкрита наука, як концепція, так і термін, стає все більш популярною та вживаною. Однак визначення, інтерпретації та уявлення про те, що означає термін «відкрита наука», відрізняються. Деякі визначення є досить вузькими і зосереджуються лише на забезпеченні більш відкритого доступу до науки як сукупності знань. Ці вузькі визначення наголошують на відкритому обміні науковими знаннями якомога раніше в процесі дослідження [2]. Загалом відкрита наука – це рух за більшу прозорість і відкритість науки, що все більше впливає на повсякденну наукову роботу та життя в усіх наукових дисциплінах [3, с. 530].

На думку М. Г. Бертрам, Й. Сундін, Д. Г. Рош, А. Санчес-Тохар, Е. С. Й. Тор, Т. Бродін, термін «відкрита наука» охоплює широкий спектр методів, інструментів, платформ і практики, спрямовані на підвищення доступності, прозорості, відтворюваності та надійності наукових досліджень. Ці практики включають, наприклад, обмін кодом, даними та дослідницькими матеріалами, прийняття нових форматів публікацій, таких як зареєстровані звіти та препринти, проведення досліджень тиражування та повторного аналізу, оптимізацію статистичних методологій для покращення оцінки доказів та перегляд інституційних стимулів [4, с. 793].

На думку, Р. Вісенте-Саес та С. Мартінес-Фуентес відкрита наука приносить соціокультурні та технологічні зміни, засновані на відкритості та зв'язку, на тому, як плануються, виконуються, фіксуються та оцінюються дослідження. Кілька досліджень показують, що існує недостатня обізнаність про те, що таке відкрита наука, головним чином через те, що не існує формального визначення відкритої науки. Автори вважають, що відкрита наука – це прозорі та доступні знання, які поширюються та розвиваються через спільні мережі, вона допомагає науковому співтовариству, діловому світу, політичним акторам і громадянам мати спільне та чітке розуміння того, що таке відкрита наука, і стимулює відкриті дебати про соціальну, економічну та людську додану цінність цього явища [5, с. 430].

До елементів відкритої науки відносять: відкритий доступ до публікацій, відкриті дані та відкрите рецензування наукових досліджень, відкрити методологію, відкрити освіту, відкрите програмне забезпечення [6].

На нашу думку, відкрита наука – це комплексний підхід до наукової діяльності, що охоплює всі етапи дослідницького процесу та базується на принципах прозорості, доступності та співпраці. Вона включає широкий спектр практик, методів та інструментів, спрямованих на забезпечення вільного доступу до наукових знань, даних, методологій та результатів досліджень. Метою відкритої науки є підвищення ефективності, надійності та відтворюваності наукових досліджень, а також стимулювання інновацій та міждисциплінарної співпраці. Це динамічна концепція, що еволюціонує разом з технологічним прогресом та змінами в науковому співтоваристві, сприяючи більш тісній взаємодії між наукою, бізнесом та суспільством.

Роль відкритої науки для світової спільноти стала ще більш очевидною під час глобальної кризи, спричиненої пандемією COVID-19, коли відкритий доступ до наукових даних, швидкий обмін знаннями та співпраця між дослідниками відіграли ключову роль у боротьбі з глобальними викликами. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) прямо визнала «ключове значення» відкритої науки для подолання пандемії, а такі авторитетні міжнародні інституції, як ЮНЕСКО, активно закликають до її широкого впровадження [7].

Не буде перебільшенням сказати, що швидке й ефективне впровадження відкритої науки в Україні може стати основою для оновлення національної наукової системи, яка поки що не є повністю конкурентоспроможною у світовому масштабі й страждає від рудиментарних підходів минулого. Це, зокрема, стосується розвитку нової наукової культури, заснованої на академічній доброчесності, співпраці та спрямованості на потреби суспільства [7]. Що ж до сутності поняття «корупція», то дане поняття досліджувалося багатьма вченими під різними призмами, зокрема, з точки зору економіки, політології, права,

психології, соціології та інших наук. Кожна із них наділяє його своїм специфічним значенням, описуючи різні прояви та сутності. Єдине, що об'єднує ці визначення – це визнання корупції деструктивним явищем, що деформує суспільні процеси, правові принципи, економічну рівність, особистість корупціонера та осіб, які надають неправомірну вигоду чи вчиняють інші корупційні діяння. Наприклад, В. Гура пропонує розуміти «корупцію» як складне, багатогранне системне явище, що полягає у неправомірному та аморальному використанні особами, які мають владні або управлінські повноваження, свого становища, статусу чи впливу для власної користі чи в інтересах інших осіб. Мета таких дій – отримання особистої вигоди, збагачення або інших переваг за рахунок державних ресурсів або громадян [8, с. 79].

Корупція проникає у всі сфери суспільного життя і наукова сфера, на жаль, не є виключенням. І хоча наука має говорити нам правду про світ, її відкриття за своєю суттю тимчасові, завжди підлягають фальсифікації пізнішими відкриттями та теоріями [9]. Чинником, який спотворює наукові досягнення є наукова корупція.

Наукова корупція – це руйнівний процес для інтелектуального потенціалу української нації, породжений прагненням до збагачення та академічною недобросесністю. Її слід розглядати як серйозну загрозу соціальному порядку, особливо в контексті псевдонаукової продукції та сумнівного авторства. Ми піднімаємо тему наукової корупції, оскільки раніше вона розглядалася лише частково, але сьогодні стала морально-правовою проблемою з тривожною тенденцією до зростання.

У країнах Європейського Союзу, Канаді та США наукова корупція справедливо вважається серйозним кримінальним правопорушенням. Достатньо пригадати випадок у Німеччині, коли міністр оборони подав у відставку після того, як було виявлено порушення авторських прав у його дисертації, захищеній п'ять років тому, що спричинило публічну недовіру [10].

Корупція в академічних дослідженнях має наслідки за межами академічної спільноти. Коли це відбувається в медичних дослідженнях або дослідженнях, на яких ґрунтуватимуться політичні рішення, це може мати руйнівні наслідки для всієї спільноти. Однак, навіть якщо саме дослідження може не мати впливу за межами академічної спільноти, корупція в академічних колах може підірвати основні цінності суспільства, оскільки вона порушує зв'язок між заслугами, наполегливою працею та успіхом і може зробити фаворитизм, хабарництво та шахрайство більш прийнятними для отримання результатів. Академічна культура «публікуй або загинь» стимулює неетичну поведінку, оскільки науковцям доводиться постійно створювати та публікувати дослідження, щоб просуватися в кар'єрі. У країнах з низьким і середнім доходом брак фінансування та можливостей ще більше загострює проблеми [11].

Якщо аналізувати досвід України, то наукова сфера є настільки закритою, що нині відсутні статистичні дані про корупційні прояви у науковій сфері. Зокрема, результати моніторингу та оцінки ефективності виконання державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки містять окремі корупційні ризики, пов'язані із науковою діяльністю, однак вони завжди йдуть у сукупності з іншими сферами, наприклад, показник 2.7. Пріоритних сфер запобігання корупції має назву «2.7. Охорона здоров'я, освіта і наука та соціальний захист». Його складовим є лише показник «2.7.6. У сфері освіти і науки

наявні конфлікти інтересів під час формування та реалізації державної політики» [12].

Подекуди мають місце політичні скандали про прояви плагиату, однак, – це лише крапля у морі можливих корупційних підкупів для фальсифікації досліджень та наукових відкриттів або купівлі авторства у наукових публікаціях. Як правило, відсутність протидії обумовлена взаємовигідністю певних процесів. Саме тому, вадливим є інтеграція принципів відкритої науки у антикорупційні заходи, які вживаються в Україні.

Зокрема, ми вважаємо, що необхідними є наступні стратегічні заходи: вибудовування системи прозорої методології досліджень та даних, посилений контроль через відкриту експертну перевірку, демократизація знань через відкритий доступ, покращена відтворюваність і перевірка результатів досліджень, сприяння етичним дослідницьким практикам.

По-перше, вибудовування системи прозорої методології досліджень та даних. Для цього важливою є вимога до дослідників публікувати повні, детальні описи методологій, які вони використовують. Це дозволяє іншим науковцям критично оцінити підхід та відтворити дослідження. Хотіли б відмітити, що така вимога є обов'язковою для видань, що індексуються високорейтинговими базами даних. Водночас в Україні лише окремі видання передбачають обов'язкове окреслення методів та підходів, які використовували автори під час того чи іншого дослідження.

Крім того, проявом цього заходу є й зобов'язання розміщувати первинні дані досліджень у відкритих репозиторіях. Це дозволяє перевірити достовірність результатів та запобігти маніпуляціям з даними. Більше того, такий підхід дозволить уникнути фальсифікацій та викривлення даних дослідження.

Крім того, варто враховувати й розвиток міждисциплінарних досліджень, тому окремі дані можуть використовуватися фахівцями з інших галузей. Це обумовлює важливість розробки та впровадження єдиних стандартів для представлення даних, що полегшить їх аналіз та порівняння різними дослідниками.

Важливим компонентом вибудовування системи прозорої методології досліджень та даних є й обов'язкове розкриття джерел фінансування досліджень для виявлення потенційних конфліктів інтересів.

Стосовно другого заходу інтеграції принципів відкритої науки у антикорупційні практики, то доцільним є:

1) відкрите рецензування, що передбачає публікацію рецензій разом зі статтями, що дозволяє оцінити якість як самої роботи, так і процесу рецензування. Або ж як це можливо публікація рецензій у своєму профілі дослідника;

2) розширене коло рецензентів має на меті залучення не лише вузьких спеціалістів, але й ширшого кола експертів, включаючи фахівців з методології та статистики;

3) прозорість процесу рецензування: відкрита інформація про критерії відбору рецензентів та процес прийняття рішень щодо публікації;

4) перевірка рецензентів на відповідність принципам академічної добросесності, їх репутації дослідника.

Реалізація цього компоненту є одним з найбільш складних, адже, як правило, фахівці до рецензування проєктів чи наукових статей, залучаються на безоплатній основі. І насправді від цього може страждати якість рецензій, адже вони можуть бути поверхневими, неякісними. Крім того, подекуди процес рецензування є імітованим. Адже, автор платить за публікацію,

а потім вона направляє на рецензування. Ключовим стимулюючим фактором подібних дій є відсутність відповідальності та усталеність подібних підходів у колишніх державах Радянського Союзу.

Третім заходом інтеграції принципів відкритої науки у антикорупційні практики є демократизація знань через відкритий доступ. Для цього важливим є публікація у журналах з відкритим доступом, створення та підтримка відкритих архівів наукових робіт в університетах та дослідницьких установах. Так, наявність репозитаріїв в закладах вищої освіти стало важливим кроком до вибудування системи відкритої науки. Також раціональним є заохочення публікації препринтів для швидкого поширення результатів та отримання зворотного зв'язку.

Четвертим заходом інтеграції принципів відкритої науки у антикорупційні практики є покращена відтворюваність і перевірка результатів досліджень. Особи, які приймають рішення, все частіше шукають докази, отримані з великих баз даних. У всьому світі для одних і тих самих понять використовується різна термінологія. Узгодження термінології та того, які параметри з великого каталогу є найбільш важливими для звіту для відтворюваних досліджень, підвищить прозорість і полегшить оцінку валідності. Як мінімум, звітність для дослідження бази даних має надавати ясність щодо операційних визначень для ключових часових прив'язок та їхнього зв'язку один з одним під час створення аналітичного набору даних, що супроводжується таблицею виснаження та діаграмою дизайну.

Суттєвого покращення відтворюваності, точності та впевненості в реальних доказах, отриманих із баз даних, можна досягти за допомогою більшої прозорості параметрів досліджень, які використовуються для створення аналітичних наборів даних із баз даних про охорону здоров'я [13, с. 1015]. Особливо гостро цей захід постав з колосальною популярністю та переконливістю результатів досліджень, зроблених штучним інтелектом. Так, якщо автори його застосовували, то можуть вказати це у подяках або методології дослідження, однак часто автори це не афішують. Так, кілька останніх досліджень показали, що багатьом науковим результатам не можна довіряти. Хоча «криза відтворюваності» була вперше визнана в психології, проблема стосується більшості, якщо не всіх галузей науки. Дослідження, представлені на провідних конференціях і опубліковані в журналах із великим впливом, показали, що дослідження штучного інтелекту не уникли проблеми відтворюваності. Без узгодженого визначення кризи не вдасться пом'якшити, і багато невідтворюваних знахідок буде опубліковано. Це зменшить довіру до науки, яка і без того занепадає. І навпаки, збільшення кількості опублікованих відтворюваних знахідок підвищить продуктивність науки і, що більш важливо, підвищить довіру до неї [14].

П'ятим заходом інтеграції принципів відкритої науки у антикорупційні практики є сприяння етичним дослідницьким практикам. Його можна втілити за допомогою: розробки та впровадження детальних етичних кодексів для різних наукових дисциплін; запровадження освітніх компонентів з дослідницької етики для здобувачів та науковців; публічне обговорення етичних аспектів досліджень та відкрите вирішення етичних дилем; створення механізмів для безпечного повідомлення про неетичні практики в науковому середовищі (за основу можна взяти систему з викривачами корупції).

Ці заходи, працюючи разом, створюють середовище, де наукова корупція стає менш можливою та більш ризикованою. Вони підвищують загальну якість досліджень, сприяють довірі до наукового процесу та забезпечують більш ефективне використання ресурсів, виділених на наукові дослідження.

Висновки. Відкрита наука виступає потужним засобом у протидії корупції в освітніх та дослідницьких установах, сприяючи прозорості, підзвітності та доступності наукових знань. Впровадження принципів відкритої науки має потенціал значно модернізувати українську наукову систему, сприяючи розвитку нової наукової культури, що базується на академічній доброчесності та співпраці. Наукова корупція, яка проявляється у вигляді псевдонаукової продукції та сумнівного авторства, є серйозною загрозою для інтелектуального потенціалу нації та соціального порядку. Інтеграція принципів відкритої науки в антикорупційні заходи України повинна включати: вибудування системи прозорої методології досліджень та даних; посилений контроль через відкриту експертну перевірку; демократизацію знань шляхом відкритого доступу до наукових результатів; підвищення відтворюваності та перевірки результатів досліджень; заохочення етичних дослідницьких практик. Реалізація цих заходів сприятиме створенню умов, у яких наукова корупція стає менш імовірною та більш ризикованою, що підвищить якість досліджень і зміцнить довіру до наукового процесу.

Література:

1. Ярошенко Т., Сербін О., Ярошенко О. Відкрита наука: роль університетів та бібліотек у сучасних змінах наукової комунікації. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2022. № 5. С. 277–292.
2. Ramachandran R., Bugbee K., Murphy K. From Open Data to Open Science. *Earth and Space Science*. 2021. № 8. URL: <https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1029/2020EA001562> (date of appeal: 20.09.2024)
3. Maedche A., Elshan E., Höhle H. et al. *Open Science*. *Bus Inf Syst Eng*. 2024. № 66. P. 517–532. <https://doi.org/10.1007/s12599-024-00858-7>
4. Bertram M. G., Sundin J., Roche D.G., Sánchez-Tójar A., Thoré E.S.J., Brodin T. *Open science*. *Curr Biol*. 2023. 33(15). P. 792–797. doi: 10.1016/j.cub.2023.05.036.
5. Vicente-Saez R., Martinez-Fuentes C. Open Science now: A systematic literature review for an integrated definition. *Journal of Business Research*. 2018. Vol. 88(C). P. 428–436.
6. Носенко Ю. Г. Відкрита наука: поступ і шляхи розвитку. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726808/1/Nosenko%20Yu.pdf> (дата звернення: 20.09.2024).
7. Відкрита наука – другий шанс для української наукової системи? *Дзеркало тижня : вебсайт*. 2022. 20 жовтня. URL: <https://zn.ua/ukr/science/vidkrita-nauka-druhij-shans-dlja-ukrajinskoji-naukovoji-sistemi.html> (дата звернення: 20.09.2024).
8. Гура В. В. Поняття корупції як економіко-правового феномену. *Вчені записки Університету «КРОК»* : зб. наук. праць. Київ : ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2021. Вип. № 4 (64). С. 76–84
9. Leithart P. Corruption of Science. *Theopolis Institute : website*. URL: https://theopolisinstitute.com/leithart_post/corruption-of-science/ (date of appeal: 20.09.2024)
10. Селіванов А. Наукова корупція як породження плагіату та недоброчесності псевдовчених. *Голос України*. 2016. 11 листопада. URL: <http://www.golos.com.ua/article/278853> (дата звернення: 20.09.2024).

11. Camacho G. U4 Helpdesk Answer Overview of corruption in academic research. *U4 Deputy Director* : website. URL: <https://www.u4.no/publications/overview-of-corruption-in-academic-research> (date of appeal: 20.09.2024)
12. Охорона здоров'я, освіта і наука та соціальний захист. *Інформаційна система моніторингу реалізації державної антикорупційної політики : вебсайт*. . 2022. 20 жовтня. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/direction/13/> (дата звернення: 20.09.2024).
13. Wang S. V., Schneeweiss S., Berger M. L., Brown J. and el. Reporting to Improve Reproducibility and Facilitate Validity Assessment for Healthcare Database Studies V1.0. *Value in Health*. 2017. Volume 20, Issue 8. P. 1009–1022. <https://doi.org/10.1016/j.jval.2017.08.3018>
14. Gundersen Odd E. Artificial Intelligence in Science: Improving reproducibility of artificial intelligence research to increase trust and productivity. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/improving-reproducibility-of-artificial-intelligence-research-to-increase-trust-and-productivity_3f57323a-en.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fcomponent%2F3f57323a-en&mimeType=pdf (date of appeal: 20.09.2024)

Maletova O., Utkina M., Kramarenko O. Promoting transparency: the role of open science in combating corruption in academic and research institutions

Summary. This article explores the potential of open science as a tool for combating corruption in academic and research institutions. The authors present open science as a comprehensive approach to scientific activities, grounded in transparency, accessibility, and collaboration. The relevance of this study is emphasised by global transformations in the scientific landscape and the growing need to ensure the integrity of academic processes.

The article examines various definitions of open science, its key elements, and its role in the global community, particularly in times of crisis. The authors highlight the importance of open access to scientific data and the rapid exchange of knowledge to address global challenges. Special attention is given to the potential of open science to revitalise Ukraine's scientific system. In this context, open science is seen as a driving force for the development of a new scientific culture based on academic integrity and cooperation, which is crucial for overcoming the challenges faced by the Ukrainian research community.

Scientific corruption is viewed as a serious threat to a nation's intellectual potential and social order. The authors emphasise the lack of statistical data on corruption in Ukraine's scientific sector and stress the need to integrate open science principles into the country's anti-corruption efforts. The article outlines various forms of scientific corruption, including plagiarism, data falsification, and the purchase of authorship in scientific publications.

The article proposes five key strategies for integrating open science principles into anti-corruption practices: creating transparent research methodologies, including the publication of detailed descriptions of methods and the placement of raw data in open repositories; strengthening oversight through open peer review, including the publication of reviews alongside articles and involving a broad range of experts; democratising knowledge through open access, which includes publishing in open-access journals and creating institutional repositories; improving the reproducibility and verification of research results, particularly in the context of large databases and artificial intelligence; and promoting ethical research practices through the development of codes of ethics and mechanisms for reporting unethical practices.

Each of these strategies is analysed in detail, with a focus on their potential to reduce scientific corruption and improve the quality of research. The authors also consider the challenges of implementing these strategies, such as ensuring high-quality peer review and the need to shift entrenched practices in the scientific community.

The article concludes that scientific corruption, manifesting in pseudoscientific work and questionable authorship, poses a serious threat to the nation's intellectual potential and social order. Implementing open science principles could significantly modernise Ukraine's scientific system, fostering a new culture based on academic integrity and collaboration. These measures create an environment where scientific corruption becomes less likely and riskier, thereby enhancing the overall quality of research and trust in the scientific process.

Key words: open science, corruption, academic integrity, Ukraine, anti-corruption strategies, transparency, scientific ethics.